

Moed

In de dominante technocratische besturingsfilosofieën moeten mensen via regels of door controle en toezicht tot betere prestaties gedwongen worden. Daarmee worden hun morele intuïties, hun vermogens om samen te werken en verantwoordelijkheden te dragen, tenietgedaan. Het christelijk-sociaal denken biedt een andere manier van kijken.

In ons buurtje in Den Haag ligt De Vlindertuin. Midden in de gehaaste stad, ingeklemd tussen stadstuinen, een veilige speelplek voor kinderen en een groene ontmoetingsplek voor stadsgenoten. Voorheen was het lange tijd een vervallen toestand en de gemeente besloot een paar jaar geleden, op aandringen van buurtbewoners, dat het een bewonersinitiatief moest worden: bewoners moesten het beheer op zich nemen. Een nobel idee. Bewoners blij, gemeente blij.

De tuin werd grondig gerenoveerd, compleet met speeltoestellen, voorleesstoel en 'minibieb'. De Vlindertuin was al feestelijk geopend en de bewoners hadden in onderling en enthousiast overleg een roosterplan opgesteld voor het sleutelbeheer en het dagelijks openen en sluiten van de tuin. En toen schrok de gemeente terug. Het plan van de buurtgenoten werd afgewezen, de betrokken burgers ('toezichhouders' in gemeentelijk jargon) dienden de gehele dag aanwezig te zijn, te zorgen voor permanent toezicht en in het bezit te zijn van een Verklaring Omtrent Gedrag.

Weg bewonersinitiatief. De tuin is slechts twee dagdelen per week geopend en een welzijnsorganisatie zorgt voor het toezicht. Druk is het er niet.

'Onze visie is dat De Vlindertuin zo veel mogelijk een tuin voor, door en met de buurt moet worden', zei de ambtenaar nog. Maar intussen is de intrinsieke motivatie van de buurtbewoners verdwenen. En was De Vlindertuin eerst een *relational good*, een inspirerend gemeenschapsgoed, nu is het hoogstens een consumptiegoed. Het vuur is gedoofd.

Christelijk-sociaal

In 2016 is het 125 jaar geleden dat de encycliek *Rerum Novarum* uitkwam en dat het eerste Christelijk-Sociaal Congres werd georganiseerd, het symbolische begin van de beweging. Het hele christelijk-sociaal denken draait om het idee dat mensen hun creatieve,

morele en sociale talenten ontplooiën om zo ten volle mens te kunnen zijn en in gezamenlijkheid de samenleving vorm te geven.

Dé sociale kwestie rond 1891 was de benarde positie van arbeiders. *Rerum Novarum* en het Christelijk-Sociaal Congres waren bedoeld om de anonimiteit van de arbeidersklasse te doorbreken. Het interessante aan die jaren was dat de arbeiders, precies zoals de christelijk-sociale beweging wenste, zichzelf wisten te verheffen. Zonder overheidssubsidies en zonder welzijnsorganisaties. Anno 2015 spelen andere sociale kwesties, zoals de uitputting van de aarde en de flexibilisering van de arbeidsmarkt. De gemene deler in deze nieuwe vraagstukken is, wat paus Franciscus in zijn encycliek *Laudato Si'* noemt, 'de globalisering van het technocratische paradigma'. De paus doelt op de drang om natuur en mens op systematische wijze te willen beheersen, in plaats van te vertrouwen op de verantwoordelijkheid en creativiteit van mensen. Dit technocratische systeemdenken heeft ontwrichtende gevolgen. De schepping en de mens verschijnen vooral als instrument, niet als waardevol in zichzelf. En het leidt ook tot onverbondenheid op allerlei niveaus: onverbondenheid met anderen, met organisaties en met 'de publieke zaak'.

Het christelijk-sociaal denken biedt een andere manier van kijken. In dat gedachtegoed wordt een rijker, voller mensbeeld aangereikt: mensen zijn in de eerste plaats sociale en solidaire wezens die met en voor elkaar verantwoordelijkheid willen nemen, en die alleen samen, in lokale praktijken, betekenis geven aan wat 'prestatie' wordt genoemd. In dat gedachtegoed wordt de werkelijkheid niet versnipperd in talrijke domeinen en specialistische disciplines, maar gaat het om de samenhang tussen mens en schepping. Niets is zo prikkelend als buurtgenoten verantwoordelijk zijn voor De Vlindertuin om de hoek. Geef ze dan ook die verantwoordelijkheid. Burgers zelf willen wel. Dat geeft moed. •

Pieter Jan Dijkman

In deze rubriek bespreken medewerkers van het Wetenschappelijk Instituut bij toerbeurt hoe je vanuit christendemocratisch perspectief kunt kijken naar een voor CDA-politici en bestuurders min of meer actueel thema.

Reageren op dit artikel?
pieterjan.dijkman@wi.cda.nl